

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 51. De receptatoribus haereticoru[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

rum audientes: vel eos recipiētes, seu alias benefacientes eidem pacis osculum receperunt. hæc ibi quod existimo diligenter animaduertendum: quoniam cum credentes indicentur hæretici, non videtur tutum ex geminato actu tantum crimen facile præsumere, præsertim si cum amplius potuerint frequentare, non frequentarint, nec obstat communis sententia quia nullo expresso iure nititur.

Atque ex his intelliges non esse facile admittendum quod scribit Campogius apud Zaehnum cap. 3. uer. quod autem hic dicit. ubi sub dubio relinquit, an qui semel audiuit conciones hæreticorum, aut ad eorum iuit congregationem, debeat credens hæreticorum iudicari, nam non erit plane credens.

Sed plurimum refert intelligere quo pacto hæc fiet: nam si quis catholicus in terris hæreticorum existens semel, vel bis ad conciones vadat hæreticorum, non iudicabitur credens iuxta præfatam doctrinam, si autem in terris catholicorum occulta ab hæreticis conuenticula celebrari intelligat, etsi semel tantum vadat, nisi denuntiet Episcopo, vel Inquisitori, non carebit iudici meo credentis suspitione: cum in hoc posteriori casu approbare censetur quod potuit auertere si iudicibus ecclesiasticis (ut debuit) indicasset, nisi considerata persona qualitate perignorantiam excusaretur.

Lochs emendatus.

Magis enim standum est factis, quam verbis. Ita est emendatus hic locus ex codice Cardinalis de Gambarà: nam in Barconensi, Bononiensi & Sabellano præpositore legebatur ita: Magis enim standum est verbis quam factis. & sane præcedentia satis indicant perinde esse legendum, ut est impressum: quod apertissime etiam colligitur ex citata Christi auctoritate Matth. 21. ubi scriptum est in hæc verba: Homo quidam habebat duos filios, & accedens ad primum, dixit: fili, vado hodie operare in vineam meam: ille autem respondens, ait: nolo; postea autem penitentia motus abiit, accedens autem ad alterum dixit similiter, at ille respondens, ait: eo Domine, & non iuit, quis ex duobus fecit voluntatem patris? dicunt ei; primus, &c. quo loco aperte vult Christus concludere, in opere magis quam in verbis cerni animum. Hoc ipsum indicat apertius quadam verba in codice Cardinalis de Gambarà reperta, quæ in cæteris desiderantur. hæc videlicet: Argumento de appellatione dilecti, ubi dicitur: Cum autem plus sit ad Sedem Apostolicam factis proiucare, quam verbo. & glossa ibi: quoniam plus est factis demonstrare, quam verbis dicere, quæ ideo sunt in hac impressione omissa, quoniam sine his sensus constare poterat.

Factis magis standum quam verbis.

Præfatum vero axioma, quod magis sit factis quam verbis standum in hac hæresis materia, ex multis uerum esse ostendit Albertinus tract. de agnoscen. assertio. q. 8. nu. 12. & q. 34. num. 53. & q. 36. nu. 18. & Joannes Roias tract. de hæret. p. 1. nu. 276. & multis sequentibus quibus locis concludunt, eum qui constituitur factum hæreticum, & prauam intentionem negare vel impenitentem curiæ seculari esse relinquendum, de quo dixi alibi plenius: neque enim debet hæc sententia simpliciter verba putari, nisi & alia pleraque concurrant.

A d Quidam alij sunt hæreticorum credentes, de quibus non apparet clare, &c. Observandum est, hic diligenter eos solum ex factis dici proprie hæreticorum credentes, qui ea facta committunt, in quibus ritus hæreticorum continentur; qui vero ea perpetrant, in quibus non est proprie ritus hæreticorum, licet suspitione hæresis, ob familiaritatem et obedientiam, quam hæreticis exhibent, non careant, non tamen iudicantur credentes, causam tradit Guido Fulcodius in dist. q. 9. quæ hic citat Emericus dicens: Verum si quis eos uisitauit, alimoniam præbuit, ducatum præstitit, & similia, in quibus nihil de ritu ipsorum expressum ostenditur, quamuis alij qui contrarium scriperint, non credo quod possint credens iudicari, nam hæc omnia sunt interdum ex affectione carnali, interdum precibus amicorum, interdum pecunia interueniente. hæc ille.

B Sunt autem quæ tradit Fulcodius ad hanc questionem intelligendam valde apta, quæ nos ob breuitatem omittimus.

C Et consequenter est eis abiuratio, seu purgatio indicenda. Verissima est hæc Emerici sententia, ut scilicet aduersus huiusmodi credentes, quos ultimo loco númerauit, procedatur velut contra suspectos, qui compellantur vel abiurare, vel se purgare, aut tormentis subiciantur: aliter enim non possunt excludere suspitionem hæresis, quam ex præfatis operibus contraxerunt; quod qualiter fieri debeat alibi dictum est.

QVÆSTIO LI.

De receptatoribus Hæreticorum.

S Y M M A R I V M.

- 1 Recipientium hæreticorum duplex genus est.
- 2 Receptatores hæreticorum quando culpa vacent, & quando non.
- 3 Qui proprie receptatores appellentur hæreticorum.
- 4 Et qui ex his hæretici habendi sint, qui vero tantum suspecti.
- 5 Hæreticorum receptatores qui dicantur proprie.
- 6 Et quando cum culpa, & hæretici sint quando non.

Vinquagesima prima quæstio est: Hæreticorum receptatores qui dicuntur sunt; & si hæretici habendi sunt?

E 1 Ad hanc respondemus, quod recipientes hæreticos in domibus suis sunt in duplici genere: Quidam namque sunt, non tantum semel, neque bis, sed pluries & frequenter hæreticos recipiunt: & isti proprie & lecondum vim vocabuli dicuntur receptatores, à receptando, quod est verbum frequentatiuum: & inde dicitur receptaculum domus vel hospitium, in quo hæretici frequenter & pluries conueniunt ad docendum, vel ad morandum.

2 Et tales receptatores quandoque sunt sine culpa, ut puta si ignoranter hoc faciunt, ut quia eorum errores nesciunt, nec aliquid sinistrae audie-

audierunt, nec suspicati sunt. Aliquando sunt in culpa, ut pote quando eorum errores sciunt, & q̄ Ecclesia pro illis eos persequitur, non ignorant, & nihilominus eos latenter, & frequenter receptant, nē ad manus Ecclesię perueniat.

3 Tales enim proprię sunt, & dicuntur heretici eorum receptatores, & de talibus loquuntur iurata: & isti tales sunt excommunicati, iuxta cap. de heret. Excommunicamus, l. 1. §. credentes. lib. 5.

4 Et si credant ipsorum hereticorū erroribus, heretici sunt: quia credentes iudicari possunt, si constat. Si autem non suspecti vehementer de tali heresim credentia habendi sunt: & est eis abiuratio, & purgatio canonica indicenda, iuxta c. Excommunicamus, l. 1. §. qui autem inuēti fuerint. de heret. lib. 5. & c. Accusatus. eod. tit. lib. 6.

5 Quidam autem non pluries, & frequenter, sed tantum semel, vel bis hereticos receperunt: & isti non videntur proprię posse dici receptatores, quia non frequenter, sed receptatores, quia eos receperunt, sed non receptarunt: licet Archidiaconus dicat contrarium in c. Quicumque, super verbo, receptatores. & et Guido Fulcodius prædictus in cōsultationibus ad Inquisitores hereticæ prauitatis, q. 1. qui volunt tales etiam dici, & esse receptatores: de quo nō est magna vis, nam non de verbis curamus, sed de factis.

6 Isti enim siue dicantur receptatores, siue receptatores, quandoque sunt in culpa, quandoq; nō ut statim de proprię receptatoribus dictum est. Nā si isti semel, vel bis receperunt latenter quos sciunt hereticos esse, ut non perueniant ad manus Ecclesię; si credant eorum erroribus, credentes, & heretici sunt. Si autem hoc non apparet, ex tali receptione vehementer, ne credant eorū erroribus, suspecti sunt, & excommunicati, ut de heret. lib. 5. c. Excommunicamus, l. 1. §. credentes, & est eis abiuratio indicenda, ut dictum est statim, iuxta c. Accusatus. in princ. His concordat concilium prouinciale Tarraconen. cui interfuit Frater Raymundus de Pegna fortē, de quo supra parte ista secunda.

COMMENT. LXXVI.

DE materia huius questionis scribunt illi, quos initio superioris commentarij citauimus eisdem fore locis, sed Zanchinus tract. de heret. c. 6. Turrescremata in sum. de Ecclesia lib. 4. par. 2. c. 21. Locutus in opere iudiciali verbo, receptatio, qui hinc illa transcribit. Repertorium Inquisitorum verbo receptatores. Auctor quidam innominatus tract. de forma procedendi contra inquisitos de heresi in rubrica, De hereticis, credentibus, c. 11. Paulus Grillandus tract. de heret. q. 9. nu. 1. & 2. Ludouicus Carrerius de heret. num. 162. & seq. Joannes Roias in singularibus fidei, singulari 172. & alij.

a Et tales receptatores quandoque sunt sine culpa, & c. Et ratio est: quoniam ignorantia eos excusat, quæ in illis presumitur, nisi probetur scientia. Petrus Godofredus in l. 4. c. de here. & propterea non incident in pœnas receptatorum, l. 1. c. de deserto. lib. 12. Bar. in l. 1. §. ult. ff. de receptor. Siman

A cas de cath. inst. tit. 15. nu. 17. & alij. nemo. n. dicitur in hac causa receptare nisi sciēter. l. 1. ff. de recepta. l. 1. & 2. ff. de offi. presid. & ideo cū suo genere receptare non sit malū, tota difficultas in hac causa posita est in probanda sciētia, qua non probata, eius committē sequendum est. Bal. in l. doli. C. de dolo.

An autē receptor teneatur probare ignorantiam vel accusator eius sciētiam, questio est nō leuis, & rarius tamen est ei qui allegat scientiam, incumbere onus probandi. Accursius, Bar. & alij in l. 1. §. ult. ff. de receptor. Ioannes Platea in l. 1. c. de deserto. lib. 12. Carrerius, de heret. nu. 170. Simancas de cath. inst. tit. 15. nu. 18. & 19. de ignorantia vero creditur receptori per suam iuramentum, ut precitatis locis Carrerius, & Simancas.

Hac tamen sententia non procederet, quoties hereticus esset publicē denunciatus, & notorius: tunc enim scientia presumetur in receptante, nō ignorantia. gl. & Bar. in l. 1. §. 1. ff. de recepta. Marsilius cons. 107. copiosē Carrerius de heret. nu. 170. ubi alios refert in hanc sententiam, quæ communis est, rationi consona, & amplectenda.

Hinc consequitur nauas, capones, stabularios, & similes, qui non tenentur aduentantium mores perscrutari, l. 1. ff. de furtis, aduer. nauit. cap. & stabula. tunc demum teneri pœna receptatorum, cum publicē damnatum aut denunciatum hereticum receptabunt: ita Locatus, & verē in opere iudiciali verbo, receptatio, num. 6.

b Quidam autem non pluries, & frequenter, sed tantum semel vel bis hereticos receperunt, & c.] Omissa hoc loco exquisitiori verbi recipiendi, & receptandi significatione, vera sententia est in hac causa, ex vnicā receptione aliquem dici hereticorum receptatorem. Zanchinus tract. de heret. ca. 6. nu. 2. Repertorium Inquisitorum verbo, receptatores. §. sed circa hoc Conradus Brunus, lib. 1. de heret. c. 4. in fine, & alij, estque communis sententia quidquid veteres quidā interpretes senserunt: quod intellige quando quis in agro, in domo, vel in alio loco suo receptaculum, & hospitium præstat his, quos hereticos esse nouit, eo animo, ut iudicis manus effugiant, hi. n. propriē & verē receptatores dicuntur in hac causa. Conradus Brunus, lib. 1. de heret. c. 4.

c Et eis abiuratio indicenda, & c.] Hanc autem abiurationis penitentiam, patiuntur ob suspicionē heresis, quam ex receptione contraxerunt. An autem hec abiuratio de leui tantum, vel vehementi fieri debeat, qualitas personarum receptantium, & genus receptionis demonstrabunt; Emericus hoc loco ex tali receptione vehementem oriri heresis suspicionem scribit, cuius sententia vera est pensatis illis circumstantijs, quas ipse hic breuiter commemorat.

Receptatores vero hereticorum alias pœnas patiuntur, de quib. inc. excommunicamus, §. credentes de heret. authen. credentes. C. de heret. & copiosē Carrerius tract. de heret. num. 162. & multis seq. Paulus Grillandus de heret. q. 9. Simancas de cath. inst. tit. 15. nu. 14. & seq. & alij.

Ac præter ceteras quidem pœnas receptatorum præcipuē illæ sunt: nam postquam sunt excommunicatione notati, & in excessu huiusmodi persisten

An receptor debeat probare ignorantiam, vel qui allegat scientiam.

Receptor dicitur ex uno actu recipiendi.

Receptatores an de leui vel vehementi abiuratio debeant.

Receptorum pœnæ.

Aates,

res, & banno exponuntur, & in perpetuum relegantur, & bona confiscata amittunt. Zacharius tract. de heret. c. 17. nu. 4. Federicus Imperator in l. Pa ravenorum, qua est impressa in litteris Apostolicis, in fine huius operis, atque ita etiam sancivisse non obscure videntur Innocentius iij. & Clemens iij. in bulla incipiente: Ad extirpanda §. Quicunq; autem. quam habes in bullario litterarum Apostolicarum, in fine huius operis. In dispositione enim eius §. receptatores, plane continentur, quamvis eorum expressa mentio non fiat: nam praeterquam quod sub generalitate illorum verborum comprehendantur, ex eo satis evidenter videntur comprehendi, quia in defensores ibi pena statuitur: qui vero receptat, nihil aliud facit, quam defendere & favere, ut et docuit Simancas de catho. inslit. tit. 15. nu. 14. quod verum est, cum praeter simplicem receptionem, & occultationem, etiam amplius vi defendunt hereticos, & prohibent catholicos ministros, ne eos capiant.

Nunquid vero his penis liberentur consanguinei, uxores, amici, fratres, patres, filij, & similes persona receptantes hereticos sibi coniunctos, non est modica controuersia, quam nunc omitto, cum Emericus nullam eius mentionem faciat, de ea tamen eo disputabo paulo post in hac 2. parte super q. 56. nu. 8. ubi Emericus sentire videtur huiusmodi receptatores mitius esse puniendos.

Judex vero aut alij quilibet infideles, si apostatas, aut hereticos receptauerint: aut quomodolibet defenderint, per Inquisitores puniendi sunt, sicut cauit dominus Gregorius Papa xij. anno Domini MDLXXXI. extranag. quadam incipien. Antiqua Iudaeorum §. si quis, in hac verba; Si quis Apostatas hereticos, vel scienter domus acceptauerit: aluerit: comitatu iuuerit: seu quouis modo eis cibaria vbiunque praebuerit: aut dona vel munera dederit: vel miserit: aut de loco ad locum deduxit: seu associauerit: vel deducendos seu associandos curauerit: aut sumptus ministrauerit: duces comitue illis adiunxerit: vel ne ab eis perpetrata, deprehendi, aut inuestigari queant, fecerit. Quique dictos Apostatas, aut hereticos scienter aliquo modo receptauerit, occultauerit, defenderit, aut eis opem, consilium, auxilium, vel fauorem quomodolibet praestiterit, Inquisitorum scilicet in iudicio subiacebit.

Sed quibus penis puniendi sint huiusmodi infideles contra fidem delinquentes, dictum est supra in hac 2. parte super q. 44.

Q V A E S T I O L I I.

De defensoribus hereticorum.

S V M M A R I U M.

- 1 Defensores hereticorum in duplici sunt differentia.
- 2 Defendunt aliqui non errorem, sed personam.
- 3 Et hi pro modo defensionis suspensi de heresi sunt vehementer, aut leuiter.

Quinquagesima quarta questio est: Hereticorum defensores qui dicuntur, & si heretici dicendi sunt.

Ad hanc respondemus, quod hereticorum defensores sunt in duplici genere: quidam enim defendunt hereticorum errorem, & ij damnabiliores sunt illis qui errant: & in o solum heretici, immo heresiarchae habendi sunt, ut patet 24. q. 2. Quia aliorum, & de his defensoribus communiter nō loquuntur iura, quia ab hereticis non distinguuntur, & in his habet locum c. Ad abolendam. §. praesentis de heret. lib. 6.

Quidam alij sunt, qui non defendunt errorem, sed personam errantem: utpote illi, qui restant viribus & potentia; ne heretici ad manus iudicis fidei veniant examinandi, vel puniendi, & similia: & tales sunt excommunicati, iuxta c. allegatum, Excommunicamus primo §. credentes.

Et tales heretici non sunt, postquam errorem non defendunt, arg. de sum. Trin. & fide catho. c. Damnamus, sed suspecti de illorum hereticorum erroribus sunt vehementer, vel leuiter fecerunt defensionem, quam fecerunt: & debent abiurare, iuxta c. Accusatus, frequenter alleg. de heret. lib. 6.

His concordant Archidiaconus in c. Quicunque super verbo, defensores, & Guido Fulcodius praedictus, in consultationibus ad Inquisitiones hereticae prauitatis, q. 12. & praedictum concilium Tarraconense.

COMMENT. LXXVII.

De materia etiam huius questionis videndi sunt illi ipsi, quos paulo antea citavi in intro. q. 50. & 51. praeterea Zacharius tract. de heret. c. 4. Simancas in enchyridio tit. 14. Locutus in opere iudiciali, verbo, defensores. Repertorium Inquisitorum verbo, defensores. Bernardus Comensis in lucerna, verbo, defensor. doctrina vero Emerici in hac questione vera & communis est.

Quidam namque sunt, qui defendunt hereticorum errorem, &c. Idem penitus scribit Guido Fulcodius ab Emerico hic citatus in consultationibus, ad Inquisitores, q. 12. quem sequitur Archidiaconus in c. quicumque, de heret. lib. 6. verbo, defensores, & latius sup. pag. 193. col. 2. nec de his est difficultas; nam pari iure cum hereticis censentur; immo vero heretici sunt deteriores, cum pertinaces videantur & heretici manifesti, iuxta c. super quibusdam, de verb. signif. hi namque non modo errant, verum etiam offendicula errandi alijs parati, ut optime monet Conradus Brunus, lib. 1. de heret. cap. 4. in fine, & Simancas de catho. inslit. tit. 15. nu. 8. quib. locis eadem tradunt, quae hic Emericus commemorat.

Quidam alij sunt, qui non defendunt errorem, sed personam errantem. Hoc autem contingere potest multis modis, quos tradit Zacharius tract. de heret. c. 4. Simancas de catho. inslit. tit. 15. nu. 9. & Repertorium Inquisitorum verbo, defensores. §. 1. de qua re insignis extat locus in bulla Innocen-